

לע"נ
מרת תקוה לוטה פלס
ב"ר שמואל ע"ה
נלב"ע ד' תמוז תשס"ג

נר לשולחן שבת

פרשת קרח

גליון 612

בכל עניני העלון
נתנאל רוזנבלט
5791486

ner4499@gmail.com

"קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" - ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר "ובקהלם אל תחד כבודי".

לכאורה תמוה למה יעקב אבינו התפלל שלא יזכר שמו במחלוקת קרח דווקא? ולמה לא התפלל שלא יזכר שמו של לוי, קהת ויצהר, שהיו גם צדיקים גדולים, מדוע שמו דווקא? תירץ ה"מאור ושמש":

נאמר במשנה "כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת לשם שמים, הלל ושמאי..." (אבות ה' י"ז) הנה יש לדקדק למה לא אמרה המשנה 'מחלוקת בית שמאי ובית הלל', כפי שמקובל להגיד?

ונראה לומר כי שמאי וההלל הם שנחלקו לשם שמים לגמרי ולא היתה כוונתם לשום פניה בעולם כלל, ואילו תלמידיהם היו ביניהם שכוונתם היתה לאיזו פניה, שזה אומר 'הרבי שלי גדול יותר' וזה אומר 'הרבי שלי יותר חכם', והיה מעורב במחלוקתם גם גאוה וגדלות.

ומה שהיה קיום למחלוקת שלהם, של בית הלל ובית שמאי, זה מפני שבמחלוקתם היתה מעורבת אמת, זה נתן קיום להחזיק אותה.

'מה גרם לקרח שנחלק על משה? בגלל אליצפן שנהיה נשיא. אמר קרח, אני הוא שצריך להיות נשיא...'

מוסר חריף מהמשגיח דישבת "אורחות תורה" הגאון ר' חזקיהו מיישקובסקי היום עם כל השיכלולים והמדע, יש לאדם, אפילו אדם פשוט, יותר מהגביר הכי גדול שהיה לפני מאה ומאתיים שנה. כמה דוגמאות: מים בברז, לא צריכים ללכת עד הבאר לשאוב, קרים וחמים בלחיצה אחת. חשמל. אור בבית, אפשר ללמוד בליה בנחת, להדליק מזגן כאשר חם, דבר שכלל לא היה פעם. המזון מוכן למאכל, מאכלים ושתייה שאפילו מלכים לא חלמו עליהם. הכל בלחיצת יד ושלט: מכונת כביסה, מקרר, מקפיא, טלפון לשוחח מכל פינה ומקום לכל פינה ומקום... מכונית, אוטובוס, מטוס - אפשר לקנות כרטיס טיסה ולא מסע מייגע באוניה. אם כך לכאורה יפלא מדוע היום אנשים אינם מרגישים שמחה כמו אותו גביר?

התשובה חדה כתער, הגביר של אותם שנים הרגיש שמה שיש לו - לשני אינן, כל שאר יהודי העיריה חיו בעניות, ואילו אנחנו, הרי גם לשני יש את מה שיש לנו... ומחשבה זו מקלקלת את כל ההרגשה!

חבל בגלל מחשבה כזו - להפסיד כה הרבה! (עפ"י "מוזיקים אתבונן")

מן העיתונות: נשיא החסד של אר"צ החליט לחלק לכל בית אב ב"כפר חלומיהו".
ר"ב חדיש ומאובזר בחידושים רבים.

ההיפך הגמור זו מחלוקת קרח ועדתו, שלא היה בה אפילו שמץ של אמת, לכן לא היה לה קיום ומיד בבוקר היה קץ למחלוקתם. אבל אם במחלוקת קרח היה מעורב מעט אמת, מחלוקת זו היתה נמשכת. ולכאורה, הלא קרח פיקח גדול היה ובוודאי רצה שבטענותיו יהיה משהו מן האמת, כדי שיקבלו את טענותיו, בשביל להעמיד ולקיים את המחלוקת, אם כן איך לא הצליח בכך?

התשובה לכך היא יעקב אבינו. יעקב מידתו אמת, זה מה שביקש רחמים שלא יזכר שמו במחלוקתם, כדי שלא תהיה בה תערוכת אמת, ממילא תבטל המחלוקת תיכף ומיד!

(מאור ושמש" פ"ר קרח ועיי"ש באריכות דברים נפלאים!)

במדרש פליאה נכתב: "מה ראה קרח לחלוק על משה - פרה אדומה ראה!"

יש לבאר מדרש פליאה זה: בפרה אדומה מצינו דבר שהוא איפכא מסתברא "מטהר טמאים ומטמא טהורים", כך גם קרח, ראה בכל דבר איפכא מסתברא, לכן חלק על משה רבינו.

(כת"ק "מקור ברוך" ח"א הובא ב"ניצוצי הפרשה" קרח)

השבוע א' בתמוז חל יום פטירתם של רבי קלונימוס קלמן שפירא, ה"מאור ושמש" (תקפ"ו) והאדמו"ר רבי שלמה מבאבוב (תרס"ה)

מעשה פלא - תקופה לפני הסתלקותו של רבי שלמה מבאבוב הוא היה בוניה. בוקר אחד סיפר כי ראה בחלומו שהוא בקראקא, בבית מדרשו של ה"מאור ושמש" ובית המדרש היה מלא אנשים מפה לפה, עומדים צפופים עד שלא היה באפשרותו להכנס.

קפץ ונכנס דרך החלון. ראה שעומדים באמצע התפילה, המתין מעט, אחר כך הוא ניגש ל"מאור ושמש" ואמר לו שרוצה הוא לעלות לתורה. אמר לו ה"מאור ושמש": 'טוב, אתן לך עליה'.

וכך היה, שהוא עלה לתורה. לאחר זמן סיפר רבי שלמה את דבר החלום לדודו וגיסו, הרב הקדוש רבי אלעזר מאושפיצין.

ולפלא - באותה שנה נסתלק מוה"ר רבי שלמה מבאבוב ביום היארצייט של ה"מאור ושמש"!

אמר רבי אלעזר למקורביו: "היש בכם מי שזוכר את החלום שסיפר לי הרבי מבאבוב? הנה לכם פתרונו, ודעו לכם כי כבר אז בשעה שסיפר לי את החלום לא מצא החלום חן בעיני..."

(בצילא דמהימנותא גליון תתמ"ב - סיפר הגה"צ רבי חיים יהושע הברשטס)

מחלוקת, מחלוקות ועוד

סיפר האדם היקר והמיוחד, הרה"ג רבי דוד פרנקל כי פגש פעם זקן אחד מביאליסטוק שבא לביקור בארץ ישראל. בתוך דבריו הזכיר הזקן שהוא ראה פעם את מרן הגאון רבי חיים ממריסק. ראהו בהלוויה של הגאון רבי שמואל מוהליבר. וגם ראה שם את הגאון רבי אלחנן וסרמן...

כמוכן שהדבר היה חידוש בעיני רבי דוד פרנקל, שהיה סמל של קנאות. כשסיפר זאת ל"חזון איש", הסביר לו מרן שמטרת הליכתם להלוויה כדי להראות שמחלוקתם היתה על שיטה ולא אישית! ("זכור לדוד" ועיי"ש בהערה את שרצו למנוע ממרן הגר"ח לנסוע...)

פתרונות למניעת מחלוקת ומריבות בשנים עברו

מץ, שנת תק"ו:

עתה בגלות, בבית הכנסת. בעליות התורה ושאר חלוקות הכבוד, בתפילות ותקיעות, ימים נוראים ובאתרוג, בהקפת התיבה בחג הסוכות, בזה בעוונותינו הרבים הגאווה והרוממות שולטת, עד אשר כמה פעמים הוצרכו לילך בערכאות על ידי כך. ברוך השם שבקהילתינו פה לא נשמע שטות כזו...

משבח אני את בית הכנסת בפראג ... שלא מכרו הסגן לקרות לעולים, רק בכל בתי הכנסת היה עובר בגורל, אשר הוא גם כן בהסכמה, והיה חוק קבוע, כך יתן העולה לצדקה. ויטיבו לעשות אם יתקנו גם כאן, וממנו ילמדו בכל הקהילות, כדי להסיר מחלוקת וגבה לבב. ("יערות דבש" ח"ב דרוש ג')

רדליהים, שנת תקע"ב:

המנהג לקרוא לתורה בשמו ובשם אביו, שלזה יקרא בשל רוב כספו וזהבו בשם "החבר", לזה בשם "מורינו" ולאחר בשם "בן מורינו", או "מורי מורינו", וכל הקודם בו זוכה לקרוא ראשון בתורה, וכמה מחלוקת וביישובים יצאו מזה.

מה טוב אם יאבד שם 'החבר' מתוך הקהל ושם 'מורינו' לא יזכר עוד, אם לא לאנשים אנשי שם הראויים לאותו תואר. משום זה יצא גם כן מאיתנו החלטת הקונסיסטואר של מלכות ווסטפליה, שלא ליתן 'החבר' או 'מורינו', כי אם למי שיצא שמו הטוב בלימוד ש"ס ופוסקים, או במעשים טובים הנחמדים בעיני אלקים ואדם. ("דברי אגרת" ג')

מתוך פנקס תקנות שכונת "משכנות שאננים", שנת כת"ר

אין ליושבי "משכנות שאננים" שום טענות חזקה על הבתים. הפנקס מסתיים בקריאה: "השמרו לכם לבלתי הפר ברית אחים, לבל יצאו ריב ומדון ביניכם. דרשו שלום אחיכם בכל מדרך רגליכם ובכל מעשה ידיכם, וישבתם לבטח במשכנותיכם!

"ודתן ואבירים יצאו נצבים..." (ט"ז כ"ז)

"זכר צדיק לברכה": המזכיר צדיק מברכו. "ושם רשעים ירקב": רקבון עולה בשמם, שאין אדם חפץ להזכיר שמו והוא משתכח מאליו. (רש"י משלי י"ד)

מעשה ביהודי יקר בשם אבירם, שנכנס אל מרן הגאון רבי חיים קניבסקי לעצה וברכה. רבי חיים אמר לו: "אבירם זה שם של רשע, תחליף את השם. תחליף לרם!"

כיון שעם השם רם לא היה נעים לו, החליף שמו לעמרם. כשנכנס אחרי שנה אל רבינו, אמר רבי חיים בחיוך: "הנה אבירם, רם, עמרם..." ("נר לשולחן שבת")

מרן ה"חזון איש" אמר כשנותנים שם לילד אחר שמות אבותיו, עושים בזה טובה לאותו נפטר שעל שמו נקרא. ואם נותנים לילד שם מן הפרשה, או זמני השנה (כגון, מרדכי בחודש אדר, מנחם בחודש אב), אזי עושים טובה עם הילד. ("זכור לדוד")

"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ... ואת כל הרכוש". (ט"ז ל"ב)

יש להבין, מה חטאו החפצים ובעלי החיים של עדת קרח? תשובה, שלא יהיה להם זכר וזכרון בעולם, שלא יאמרו 'זה השור של דתן. זה הבגד של אבירם!' (מדרש "לקח טוב")

"וכל אשר להם" - אף שמות שהיו כתובים בשטרות פרוח, נמחקו, למען לא יזכרו עוד! (ירושלמי סנהדרין י"א "פני משה") נאבדו מתוך קונטרס יחסי שמותם. (מדרש שמואל ה' י"ב מהר"י כהן) אף כלים שהיו בידי האומנים היו מתגלגלים ובאים ונבלעים עמהם. (במדב"ר י"ח י"ג)

"ואת כל הרכוש". (ט"ז ל"ב) יש לעיין, מה עם הרכוש של בני קרח, האם הוא ניצל יחד איתם, או שהאדמה בלעה אותו?

חידש ה"משך חכמה" כי רכושם נאבד. ביאר, שהרכוש של עדת קרח נבלע משום שהיה כאן דין של "עיר הנידחת". בני קרח אף שעשו תשובה רכושם נאבד, כמו שעושים עם רכוש צדיקים הדרים בעיר הנידחת, לכן כתוב בפסוק "ואת כל הרכוש". (שם)

הלא קויים בנו מה שנאמר בהפטרה: "הלוא קציר חטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות ומטר". (הפטרת פרי קרח, שמואל א' י"ב)

כידוע, החודש האחרון היה החם ביותר ברוב האזורים בארץ, מתחילת המדידות, ומאיךד גיסא, החודש הגשום ביותר! ליתר חיוק: גשמים בצפון - שטפונות פתע במדבר יהודה! ובכלל, בכל מהלך השנה מזג האוויר היה יוצא דופן

ה"חזוה" מלובלין אמר, שהקב"ה קבע את העולם עם סדר שיהיה "זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה", ואם רואים חס וחלילה לא כך, שהסדר משתבש - כמו שקרה השנה, בצורת בחורף, ימי שרב קשים. גשמים ושטפונות בחודשי אייר סיון - אזי התיקון לזה "ישבותו", שישמרו שבת כדת, ואז ישונו סדרי העולם להיות כהוגן!

סמך לדבר מצינו ב"אור החיים", שכתב, שהעולם נברא לשישה ימים, ובכל שבת, על ידי שמירת שבת כראוי בוראים את העולם לעוד שישה ימים, אבל כשאין שומרים שבת כראוי, אזי נברא עולם משובש ולא לפי הסדר הראוי. ("אמרי יוסף" נח עה"פ הנ"ל)

סימנים של גאולה - בענין זה הוסיף הרבי מצאנז שליט"א מאביו ה"שפע חיים" שאמר בשם זקנו, הרה"ק מרודניק שהעולם נהיה זקן ולכן הוא מתנועע, שהוא רועד ואינו מסודר כבעבר... ("בצילא דמהימנותא" גליון תתצ"ה תשע"ז)

אמר מהר"ש מנוישטט שכך מקובל, מתי שתרעש ותגעש הארץ, מה שקוראים רעידת אדמה, אז יהיה שינוי במלכות. כך ארע בנוישטט - רעדה הארץ - ותמה רבינו המהרי"ל, איך תשתנה המדינה, הלא הדוכס שולט בתקיפות ובעוצמה?! לא עברו ימים מועטים ומת הדוכס... (הלכות ומנהגי מהר"ש מנוישטט תצ"א)

מה ארע בשבוע של פרשת קרח בבריסק?

נסיים במה שסיפר מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן על העניות שהיתה פעם. סיפר על פרוסת הלחם שהם אכלו בחדר. ביערות מסביב לעיר בריסק היו צומחים שיחים של פירות יער, כל היערות היו מלאים מהם - עליהם גדל פרי הנקרא "יאגדעס"-אוכמניות. והיו אותם שיחים הפקר ומכנינים מהם ריבה. כל ילד שהיה הולך ל"חדר" היו מכנינים לו בבית פרוסת לחם ומורחים עליה ריבה מאותם האוכמניות, זה מה שהיה אוכל - בזה היה בא על סיפוקו.

כל שנה, בפרשת קרח היה זה הזמן בו אותן אוכמניות היו גודלות, והיו האנשים אומרים: "האדמה בלעה את קרח ויצאו ה"יאגדעס" - הוציאה כנגד את היאגדעס!" ("מזקנים אתבנון")

וסיפר רבינו שמרן הרב ממריסק היה רגיל בפרי זה ככל בני ליטא, כשהגיע לארץ ישראל, שלא גדלו בה אוכמניות, בתו ליפשא, שהיתה דרה כמה שנים בחו"ל, היתה שולחת לו מאותם ה"יאגדעס". (שם)